

Deze notitie richt zich op een vergaande samenwerking om te komen tot één gezamenlijke volwaardig, toekomstgerichte fysieke netwerkbibliotheek voor Barendrecht en Albrandswaard.

Voorstel

De colleges de opdracht te geven de samenwerking tussen de gemeenten voor het bibliotheekwerk te onderzoeken en daarbij de volgende kaders te hanteren:

1. Te kiezen voor één volwaardige, toekomstbestendige netwerkbibliotheek;
2. Middeldijkerplein in Barendrecht-Carnisselande te benoemen als de locatie voor deze nieuwe netwerkbibliotheek voor beide gemeenten;
3. Met het Bibliotheeknetwerk ZHzO afspraken te gaan maken over de invulling van een volwaardige bibliotheekvestiging (incl. backoffice) in Carnisselande;
4. De huidige drie bibliotheken in Poortugaal, Portland en Barendrecht-Centrum te sluiten dan wel omvormen naar ruilbibliotheken;
5. Komen tot meerjarige (financiële) afspraken tussen de gemeenten en het bibliotheeknetwerk;
6. De beschikbare budgetten van de beide gemeenten als kader te nemen om dit te realiseren.
7. Op basis van resterend beschikbaar budget in te zetten op activiteiten in Albrandswaard en Barendrecht, om op een laagdrempelige manier bibliotheekwerk dicht bij kwetsbare groepen te organiseren. Hierbij kan gedacht worden aan projecten op gebied van leesbevordering, wegwerken van taalachterstand, laaggeletterdheid en cultuureducatie- en participatie en mogelijk ook afhaal- en ophaalpunten met vrijwilligers.

Inleiding

Naar aanleiding van de wens van beide gemeenteraden hebben de verantwoordelijk portefeuillehouders, wethouder S. ter Borg (Barendrecht) en wethouder M. Rombout (Albrandswaard) contact met elkaar gezocht om de mogelijkheden voor samenwerking op het gebied van de bibliotheken te verkennen. Inmiddels zijn meerdere contactmomenten geweest.

Op 29 november 2012 heeft een bestuurlijk overleg plaatsgevonden waarin beide portefeuillehouders hebben aangegeven kansen te zien voor één volwaardige, toekomstgerichte fysieke netwerkbibliotheek met ruime openingstijden voor beide gemeenten in de Vinex-locatie, met als specifieke locatie Middeldijkerplein in Carnisselande-Barendrecht.

Graag willen wij (de colleges) deze optie met beide raden bespreken in een gezamenlijke besloten bijeenkomst om te horen of deze optie voldoende aanknopingspunten voor beide raden biedt om dit verder uit te werken en het maken van afspraken voor het vervolgproces. Daarbij rekening houdend met de politieke en maatschappelijke gevoeligheden van dit onderwerp.

Algemeen

Als uitgangspunt voor deze memo nemen wij dat de gemeenten Barendrecht en Albrandswaard een bibliotheekvoorziening willen creëren die alle inwoners inspireert, door het bieden van een laagdrempelige toegang tot informatie, educatie, kennis, cultuur, lezen, ontmoeting en ontspanning.

De bibliotheek in het algemeen heeft 5 kernfuncties:

1. Kennis & Informatie; de bibliotheek als informatiecentrum. De bibliotheek onderscheidt zich bij deze functie van andere informatieverstrekkers door actuele, onafhankelijke en betrouwbare informatie aan te bieden.
2. Ontwikkeling & Educatie; de bibliotheek heeft een belangrijke rol op het gebied van leesbevordering en taalvaardigheid.
3. Kunst & Cultuur; de culturele functie van de bibliotheek bestaat uit het organiseren van activiteiten op het gebied van kunst en cultuur en het verstrekken van informatie over kunst en cultuur.
4. Lezen & Literatuur; de bibliotheek als inspirator en plek moet op het gebied van lezen en literatuur een inspirator zijn voor individuele leden of groepen
5. Ontmoeting & Debat; de bibliotheek creëert in elke voorziening mogelijkheden voor ontmoeting en debat. De bibliotheekvestiging als een plek waar inwoners elkaar ontmoeten.

Deze functies kunnen op diverse manieren worden aangeboden. Eén van de mogelijkheden is een fysieke vestiging. Bibliotheekfuncties kunnen ook op andere wijze worden aangeboden zoals via aanbod bij het onderwijs, welzijnsorganisatie, afhaalpunten en digitaal. De vraag die nu voorligt gaat om de fysieke plek waar bibliotheekwerk wordt aangeboden.

Beoogd effect: een volwaardige netwerkbibliotheek voor de inwoners van de gemeenten Barendrecht en Albrandswaard.

Om dit effect te bereiken worden een aantal uitgangspunten gehanteerd:

1. Invulling van kaderstellende ombuigingsopdracht voor beide gemeenten voor het bibliotheekwerk.
2. Beide gemeenten zien meerwaarde in van het lidmaatschap van het bibliotheeknetwerk ZhZo en willen daarom in het netwerk blijven.
3. Beide gemeenten willen volwaardig en toekomstbestendig bibliotheekwerk behouden.
4. Beide gemeenten zien door samenwerking kansen om een aantrekkelijke regio te blijven met een kwalitatief goed voorzieningenaanbod voor haar inwoners.
5. Naast bibliotheekwerk via één vestiging biedt deze optie meer kansen om te komen tot creatieve oplossingen om laagdrempelige vormen van bibliotheekwerk aan te bieden bijv. door projecten op gebied van leesbevordering, wegwerken van taalachterstand, laaggeletterdheid en cultuureducatie- en participatie voor specifieke kwetsbare doelgroepen en mogelijk afhaal- en ophaalpunten met vrijwilligers.

Uitgangssituatie gemeente Barendrecht

In 2010 is voor 2013 een taakstellende bezuiniging op het bibliotheekwerk neergelegd van €100.000,=. Door op korte termijn het reduceren van kosten /kortere openingstijden op beide vestigingen heeft het bibliotheeknetwerk deze bezuiniging gerealiseerd. De gemeente heeft aangegeven dat voor de langere termijn naar een duurzamere oplossing wordt gestreefd, met minder gemeentelijke subsidie.

Op 6 november 2012 heeft de gemeenteraad van Barendrecht de begroting 2013 vastgesteld. Daaruit voort komt een extra bezuiniging op het bibliotheekwerk vanaf 2014 van €120.000,-. Waarmee het beschikbare budget met ingang van 1 januari 2014 op +/-€ 645.000,= komt. De financiële haalbaarheid van twee vestigingen in de gemeente is daarmee niet meer realistisch.

De gemeenteraad heeft daarom bij vaststelling van de begroting aangegeven de voorkeur te geven aan één volwaardige vestiging in Barendrecht-Centrum. Waarbij de gemeenteraad nadrukkelijk heeft verzocht om de samenwerking te zoeken met de gemeente Albrandswaard om te kijken of daarmee financiële ruimte ontstaat om een bibliotheekvoorziening voor Carnisselande te behouden.

Naast de vaste subsidiebijdrage aan de bibliotheek ontplooit de bibliotheek in 2013 nog 3 andere activiteiten waarvoor zij via de gemeente of via het rijk voor worden gesubsidieerd. Het gaat hierbij om de jaarlijkse Kinderboekenweek, het project Skoolzone en het uitbreiding van het scholenproject xxx in relatie tot de Rijksregeling Cultuureducatie met kwaliteit.

	Bibliotheek Middenbaan	Bibliotheek Carnisselande	Totaal
Jeugdleden	3664	2527	6191
Volwassen leden	2972	1166	4138
Totaal leden	6636	4693	10329
Uitleningen	165.139	86746	

Uitgangssituatie gemeente Albrandswaard

De gemeente Albrandswaard heeft een taakstellende bezuiniging in de begroting opgenomen van €97.000,- voor 2013, voor 2014 €193.000,- en voor 2015 €290.000,-.

Met ingang van 2016 komt het budget van de gemeente neer op €345.525,- voor het bibliotheekwerk.

Afgelopen 19 november jl. hebben de leden van de carrousel van Albrandswaard ingestemd met het verder uitwerken van variant 3 'professionele- en vrijwilligers bibliotheek'. Daarnaast is ook opdracht gegeven om na te gaan of een samenwerking met gemeente Barendrecht mogelijk is. Het uitwerken van variant 3 wordt, in deze memo, even buiten beschouwing gelaten.

Peildatum			
31/12/2010	Bibliotheek Poortugaal		
	Bibliotheek Portland		
	Totaal		
Jeugdleden	1.874	1.596	3.470
Volwassen leden	1.620	584	2.204
Totaal leden	3.494	2.180	5.674
Uitleningen	96.134	50.599	146.733

Argumenten voor het voorstel

1. Behoud volwaardige en toekomstbestendige bibliotheek

Voor de inwoners van de gemeenten is het van belang om deze voorziening te behouden. Een bibliotheek draagt bij aan de leefbaarheid in een gemeente en biedt een laagdrempelige toegang tot informatie, educatie, kennis, cultuur, lezen, ontmoeting en ontspanning.

2. Ruimere openingstijden

Met de keuze voor één volwaardige netwerk bibliotheek kunnen ruimere openingstijden worden gerealiseerd. Hierdoor wordt de toegankelijkheid vergroot en krijgt deze bibliotheek ook meer de functie van ontmoetingsplek in de wijk.

3. Centrale ligging

Het Middeldijkerplein ligt centraal genomen in het midden van de beide gemeenten. Het aanwezige openbaar vervoer draagt bij aan de bereikbaarheid.

4. Bezuinigingsopdrachten worden behaald

Met dit voorstel wordt voor beide gemeenten de bezuiniging behaald.

5. Projecten organiseren bij kwetsbare groepen

Naast het behoud van een fysieke bibliotheek in Carnisselande, zijn wij van mening dat het mogelijk moet zijn om meer budget over te houden dan in een scenario waarin de beide gemeenten zelf aan de slag gaan. Op basis van resterend beschikbaar budget zetten Albrandswaard en Barendrecht zich in om door activiteiten op een laagdrempelige manier bibliotheekwerk dichtbij kwetsbare groepen te organiseren. Hierbij kan gedacht worden aan projecten op gebied van leesbevordering, wegwerken van taalachterstand, laaggeletterdheid en cultuureducatie- en participatie en mogelijk ook afhaal- en ophaalpunten met vrijwilligers.

Kanttekeningen bij het voorstel

1. Overgangstermijn

Er is sprake van een overgangstermijn tussen vier bibliotheken naar één bibliotheek. Dit brengt kosten met zich mee waardoor de bezuinigingen niet direct worden behaald, maar wel op een langere termijn. Daarnaast is de kans reëel dat er frictiekosten ontstaan: er zijn lopende (huur)contracten o.a. met gemeente, contracten personeel, verzekeringen, versnelde afschrijving van investeringen etc die afgerond en afgebouwd moeten worden.

2. Projecten organiseren bij kwetsbare groepen

Afhankelijk van de afspraken tussen de gemeenten en het Bibliotheeknetwerk over de kosten(verdeling) zal moeten blijken of er inderdaad budget over blijft voor projecten en activiteiten om kwetsbare doelgroepen te ontzien.

3. Medewerking Bibliotheeknetwerk nodig

Het sluiten van drie vestigingen heeft grote gevolgen voor het Bibliotheeknetwerk zowel inhoudelijk als organisatorisch. Het inzetten van Middeldijkerplein in Carnisselande-Barendrecht als netwerkvestiging voor twee gemeenten heeft ook ruimtelijke gevolgen; er is geen ruimte voor een backoffice op deze locatie (kantoorruimte/opslag voor de boeken). Gekeken zal moeten worden of en hoe dit in de vestiging kan worden ingepast.

4. Financiële aspecten

Met het Bibliotheeknetwerk moeten nieuwe afspraken worden gemaakt over de financiering en de berekening van het bibliotheekwerk. De huidige systematiek voldoet niet langer, doordat beide vestigingen in Albrandswaard verdwijnen.

5. Afbreuk risico leden

De meeste betalende leden bevinden zich in Poortugaal en Barendrecht-centrum. Het verdwijnen van deze vestigingen heeft gevolgen voor het aantal betalende leden en daarmee de inkomsten voor het Bibliotheeknetwerk. Het Bibliotheeknetwerk denkt dat circa 80% van de (betalende) leden zullen afhaken. Dit heeft negatieve gevolgen voor de inkomsten van de bibliotheek, waardoor de kosten voor de gemeenten stijgen.

6. Laagdrempelige voorziening

Bibliotheekwerk wordt door inwoners ervaren als een laagdrempelige culturele/leesvoorziening. Met één centrale vestiging wordt een bibliotheekvoorziening voor met name de kwetsbare groepen een mogelijk moeilijk bereikbare voorziening, wat negatieve gevolgen kan hebben voor hun maatschappelijke participatie, dit geldt m.n. voor kinderen in (voor)schoolse leeftijd, ouderen (60 plus), sociaaleconomisch

zwakkeren en gehandicapten. Door op locaties ruilbibliotheken in te zetten, kan dit echter worden voorkomen.

Kosten

In dit aftastende stadium is er nog geen inzicht in de kosten/ baten van het samenwerkingsverband. Het Bibliotheekwerk is dit aan het doorrekenen. Zodra hier meer over bekend is, wordt u hierover geïnformeerd.

Eerste reactie bibliotheeknetwerk ZhZo

Op 10 december jl. heeft een overleg plaatsgevonden met de directeur en regio-directeur van het Bibliotheeknetwerk. In eerste reactie staat het Bibliotheeknetwerk welwillend tegenover het (mogelijke) samenwerkingsverband. Wel benadrukken zij dat zij hierover willen nadenken om de kansen en consequenties in beeld te brengen. Ook de financiële gevolgen nemen zij mee.

Eind december 2012 levert het Bibliotheeknetwerk deze informatie aan. De wethouders delen de informatie tijdens de oriënterende bespreking.

Vervolgproces:

Bij instemming met dit voorstel door de woordvoerders van de fracties, wordt dit voorstel verder uitgewerkt. In het voorjaar wordt dit voorgelegd bij beide gemeenten.